

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА НЕБАНКІВСЬКОЇ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ: СУТНІСТЬ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ

FINANCIAL POLICY OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTION: ESSENCE AND FORMATION PROCEDURE

УДК 338.22.021.4

Панасюк В.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
підприємницької діяльності
Тернопільський національний
економічний університет

Бродовська О.Г.

президент компанії ТОВ «ФК МАГНАТ»;
магістр

Тернопільський національний
економічний університет

У статті на основі вивчення літературних джерел виокремлено підходи до розуміння сутності фінансової політики економічного суб'єкта: ієрархічний, ідеологічний, елементний, нормативний, управлінський. Комплексне їх застосування лягло в основу авторського визначення фінансової політики небанківської фінансової установи. Акцентовано увагу на необхідності формування фінансової політики у межах єдиної багатоелементної системи менеджменту, яка передбачає виокремлення: суб'єктів, об'єктів, предмету, інструментів, принципів формування та її кінцевої цілі, дано їх характеристику. Доповнено склад принципів формування та реалізації фінансової політики установи принципами узгодження інтересів суб'єктів управління та комплексності, що дозволить досягти узгодження інтересів державних регуляторів, власників, топ-менеджерів, підвищити конкурентоспроможність і фінансову стійкість окремої фінансової компанії і національної фінансової системи загалом.

Ключові слова: фінансова установа, фінансова політика, ліквідність, доходність, активи, власний капітал, нормативи, критерії, методи бального оцінювання.

В статті на основі изучения літературних источников выделены подходы к пони-

манию сущности финансовой политики экономического субъекта: иерархический, идеологический, элементный нормативный, управленческий. Комплексное их применения легло в основу авторского определения финансовой политики небанковского финансового учреждения. Акцентируется внимание на необходимости формирования финансовой политики в рамках единой многоэлементной системы менеджмента, которая предусматривает выделение: субъектов, объектов, предмета, инструментов, принципов формирования и ее конечной цели, дана их характеристика. Дополнен состав принципов формирования и реализации финансовой политики учреждения принципами согласования интересов субъектов управления и комплексности, что позволит достичь согласования интересов государственных регуляторов, владельцев, топ-менеджеров, повысит конкурентоспособность и финансовую устойчивость отдельной финансовой компании и национальной финансовой системы в целом.

Ключевые слова: финансовое учреждение, финансовая политика, ликвидность, доходность, активы, собственный капитал, нормативы, критерии, методы балльного оценивания.

The article systematizes the position of scientists in relation to the interpretation of the categories «financial policy of the enterprise», concluded that it is multidimensional and meaningful. The approaches to understanding the essence of financial policy of an economic subject are distinguished: hierarchical, ideological, elemental normative, and managerial. Comprehensive application of these approaches formed the basis of the author's definition of the financial policy of a non-bank financial institution. The emphasis is placed on the necessity of forming a financial policy within the framework of a single multi-element management system that provides for the identification of: subjects, objects, subject matters, tools, principles of formation and its ultimate goal, their characteristics are given. The composition of the formation of and implementation of the financial policy of the institution with the principles of harmonization of the subjects of management interests and completeness is completed, which will allow the harmonization of interests of state regulators, owners, top managers, increase competitiveness and financial stability of a separate financial company and the national financial system as a whole. In the methodical toolkit for the formation of the financial policy of the institution, organizational and financial-economic instruments are identified and their characteristics are presented. The methodical approach to the formation, implementation and evaluation of the financial policy effectiveness of the financial institution for the enlarged objects of management in the form of a structural and logical scheme is proposed. The main components of the structure and logic scheme recognized: the definition of goals and objectives of the formation and implementation of financial policy in the context of individual objects; planning of indicators of object evaluation; analysis of actual indicators of object evaluation; determining the level of achievement of the financial policy objectives for each object (the target has been achieved or the target has not been achieved) and their updating; development and implementation of measures aimed at achieving the planned (normative) indicators for the object of management. One of the possible options for defining a general indicator of financial policy effectiveness evaluation is proposed based on a multidimensional comparative analysis using score assessment methods.

Key words: financial institution, financial policy, liquidity, profitability, assets, equity, norms, criteria, methods of score evaluation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах діяльність вітчизняних небанківських фінансових компаній характеризується низкою системних проблем, які пов'язані з низьким рівнем їх капіталізації, нестабільними економічними та політичними умовами ведення бізнесу, виходом з України великих європейських гравців фінансового сектору; не досить ефективним рівнем корпоративного управління тощо. Через наявні проблеми у 2018 році кількість таких компаній зменшилася на 101 од. порівняно з 2016 роком і становила 2024 од. [9, с. 23]. Результати аналізу проведеного науковцями

інституту стратегічних досліджень дали змогу виокремити чинники, які стримують розвиток ринку фінансового посередництва в Україні. Основними серед них є [7]:

- існування на ринку фінансових установ, які не виконують та не мають на меті виконувати функції фінансового посередництва і створюють суттєві системні ризики для фінансового сектору;
- недостатній рівень гарантій прав захисту інтересів споживачів фінансових послуг;
- низький рівень стандартів управління платоспроможністю та ліквідністю парабанків, дія жорстких адміністративних заходів;

- недостатній розвиток інфраструктури ринку капіталу (фондового ринку);
- низька фінансова грамотність населення;
- обмежена кількість аналітичних інструментів управління, у тому числі, інноваційних тощо.

Негативні наслідки системних дисбалансів у фінансово-кредитній сфері актуалізують потребу у підвищенні ефективності системи управління фінансовими компаніями, яка неможлива без дієвої економічної політики. Автори переконані, що її складниками повинні стати: маркетингова, логістична, кадрова, фінансова політики, які формуються з урахуванням стратегічних цілей розвитку. Останню слід вважати ключовою складовою частиною економічної політики фінансової установи, бо вона акумулює у собі успішність реалізації цілей інших функціональних політик. Вивчення господарської практики свідчить про фрагментарність, недостатню ефективність фінансової політики фінансових установ, що актуалізує потребу її аналітичного обґрунтування, орієнтацію на досягнення стратегічних цілей розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми, пов'язані з формуванням фінансової політики господарюючих суб'єктів, які ведуть свою діяльність як у реальному секторі економіки, так і на ринку фінансових послуг, розглядаються українськими і зарубіжними науковцями. Зокрема ці питання досліджували у своїх працях: Р. Акофф, І. Ансофф, В. Алексійчук, І. Бланк, В. Борисова, О. Василик, О. Веретенникова, О. Гудзь, О. Дзюблюк, В. Когденко, І. Лютий, С. Навроцький, М. Малік, В. Опарін, М. Романовський, П. Стецюк, Х. Ульріх, В. Федосов, Х. Хунгенберг, С. Юрій та ін. Проте, незважаючи на значущість одержаних результатів за окресленою проблематикою, є питання, котрі залишаються не досить розробленими як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Ці питання пов'язані із застосуванням цілісного, системного підходу до розуміння сутності фінансової політики як економічної категорії та специфіки її формування і реалізації небанківськими фінансовими установами.

Постановка завдання. Метою дослідження є обґрунтування потреби у цілісному системному підході до розуміння сутності фінансової політики фінансової установи як важливої складової частини економічної політики та виокремлення її напрямів, завдань, елементів відповідно до сучасних запитів практики з урахуванням інтересів зацікавлених осіб.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Діяльність фінансових установ, з одного боку, підлягає державному контролю і суспільному нагляду і вимагає дотримання певних вимог і обмежень (ліцензійних вимог, обов'язкових економічних нормативів і т.д.), а з іншого – підпорядковується законам ринкової кон'юнктури.

Успішною буде вважатися та фінансова установа, менеджмент якої вміє ув'язати потреби всіх зацікавлених осіб у її діяльності, і насамперед вимог щодо зміцнення фінансової стійкості та підвищення рентабельності капіталу власників. Цей факт свідчить, що основною складовою частиною економічної політики установи є її фінансова політика, оцінка ефективності якої здійснюється через фінансові показники.

Незважаючи на те, що діяльність фінансової установи пов'язана з фінансовим посередництвом підґрунтям для розуміння сутності її фінансової політики є теоретичні та практичні напрацювання дослідників у сфері реального сектору економіки (таблиця 1).

Розгляд наведених визначень свідчить, що «фінансова політика» є багатоаспектною економічною та науково-практичною категорією, що має низку змістовних ознак. Вважаємо за можливе застосувати вказані підходи до розуміння сутності фінансової політики фінансової установи.

За ідеологічним підходом фінансова політика повинна відображати позиції власників щодо перспектив розвитку фінансової діяльності установи, під якою слід розуміти систему фінансово-грошових відносин, пов'язаних із формуванням, використанням її капіталу та зобов'язань під час надання фінансових послуг.

За ієрархічним підходом фінансова політика повинна стати відправною точкою стратегічного й оперативного управління. На основі визначеної політики менеджери фінансової установи розробляють стратегію її розвитку, яка і деталізується в оперативних планах. У цьому зв'язку підтримуємо позиції науковців щодо єдності політики, стратегії та оперативного планування, які відповідають різним рівням управління фінансової установою.

Згідно з нормативним підходом фінансову політику потрібно розглядати як систему норм, принципів управління фінансовою діяльністю установи, що дає змогу досягнути поставлених цілей розвитку.

Включення елементного підходу у визначення сутності фінансової політики вимагає розгляду її як сукупності різних складових частин, що групуються за певними ознаками (за об'єктами – капітал, активи, ліквідність, дохідність; за рівнем ризику – консервативна, агресивна, помірنا; за рівнем суспільної корисності – конструктивна і деструктивна тощо). Особливістю цього підходу є виконання робіт із формування, реалізації, оцінювання ефективності та актуалізації фінансової політики за кожним її елементом.

За управлінським підходом сутність фінансової політики визначається сукупністю цілеспрямованих дій, заходів, форм, методів пов'язаних із використанням грошових коштів під час надання фінансових послуг.

Таблиця 1

Підходи до визначення наукового терміну «фінансова політика організації»

Підхід	Представники	Сутність
Ієрархічний –формується з позиції різних рівнів управління	Д. Хан, Х. Хунгенберг [11, с. 75-77]	Фінансова політика є елементом стратегічного планування, яка переслідує мету підвищення вартості підприємства шляхом реалізації оперативних і стратегічних планів
	О. Б. Веретенникова, Є.Г. Шатковська [3, с. 51-52]	Фінансова політика формується власниками на основі якої менеджери розробляють стратегію і тактику
Ідеологічний –формується відповідно до корпоративної ідеології організації	Х. Ульріх [12, с. 139]	Фінансова політика пов'язана із постановкою фінансово-економічних цілей, визначенням потенціалу підприємства і розробкою стратегії розвитку.
	І.А. Бланк [1, с. 424]	Фінансова політика є формою реалізації фінансової філософії і головної фінансової стратегії підприємства у розрізі найбільш важливих аспектів фінансової діяльності
Елементний – формується на підставі елементів фінансової політики	М.В. Романовський Л.А. Величко, А.И. Вострокнутова [2, с. 75-76] О.Є. Гудзь, П.А. Стецюк, С.А. Навроцький, В.М. Алексійчук [5, с. 71]	Фінансова політика є сукупністю облікової, кредитної, дивідендної, витратної політик та політики управління грошовими коштами
Нормативний –формується на підставі розроблення норм і принципів функціонування організацій для досягнення поставлених цілей	Х. Хунгенберг [11, с. 76]	Фінансова політика, як частина стратегічного планування пов'язана з вибором фінансово-економічних критеріїв оцінки стратегій і програм розвитку, а також з вкладом окремих підрозділів у підвищення ринкової вартості підприємства
	Л.Н. Кирилова, Ю.Н. Нестеренко [10, с. 136]	Фінансова політика є сукупністю норм і умов управління грошовим капіталом і потоками грошових коштів, які розробляються власниками бізнесу для досягнення конкурентоспроможності і інвестиційної привабливості підприємства
Управлінський – розглядається як сукупність заходів на підставі вивчення дій з цілеспрямованого використання фінансів	В.Г. Когденко [6, с. 213]	Фінансова політика є сукупністю цілеспрямованих дій (заходів, форм, методів) з ефективного формування і використання фінансових ресурсів орієнтована на досягнення стратегічної і тактичних цілей корпорації

Комплексне застосування цих підходів дозволяє стверджувати, що фінансова політика є системою фінансово-кредитних відносин, яка формується власниками у вигляді норм, принципів управління грошовими коштами і спрямована на підвищення рівня їх добробуту, ріст ділової активності за умови підтримання фінансовою установою іміджу надійного партнера, конкурентоспроможного та інвестиційно привабливого економічного суб'єкта.

Розроблення фінансової політики є складним процесом, який доцільно розглядати у межах єдиної багатоелементної системи менеджменту. Авторський підхід до системи формування та реалізації фінансової політики фінансової установи передбачає визначення: суб'єктів, об'єктів, предмету, інструментів, принципів її формування та кінцевої цілі.

Відповідно до ієрархічного підходу суб'єктами, які формують фінансову політику фінансової установи є її власники. Їх склад визначається орга-

нізаційно правовою формою господарювання (акціонери, учасники, засновники). Суб'єктами фінансової політики можна також вважати менеджерів установи, які здійснюють реалізацію прийнятої власниками фінансової політики на стратегічному і оперативному рівнях управління.

Економічна та соціальна спрямованість діяльності фінансової установи вимагає при розробленні фінансової політики узгодженості інтересів суб'єктів за рівнями управління та інших її стейкхолдерів. Враховуючи відповідну підпорядкованість різних суб'єктів управління, їх інтереси повинні бути враховані шляхом узгодження дій:

- між міжнародними і національними керівними органами (регуляторами фінансового ринку), що посилює інтеграційні процеси за всіма сегментами фінансового ринку;

- між національними керівними органами (регуляторами фінансового ринку) і фінансовими

компаніями, що визначають правові умови їх функціонування;

- між власниками та топ-менеджерами, що сприятиме підвищенню результативності фінансової компанії через формування високої зацікавленості у досягненні поставлених цілей управління;

- між менеджерами різних рівнів управління та іншими працівниками, відповідно до організаційної структури фінансової установи шляхом визначення функцій структурних підрозділів, прав і обов'язків його працівників з метою усунення дублювання інформаційних, матеріальних потоків. Необхідно відмітити, що інтереси суб'єктів управління є різноспрямованими, що призводить до їх конфлікту. Розроблення кадрової політики із застосуванням моральних та матеріальних стимулів, оцінка її ефективності через застосування фінансових та нефінансових показників дозволить, якщо не усунути, то значно послабити конфлікт інтересів.

Об'єктами фінансової політики є капітал, активи, дохідність і ліквідність фінансової установи. Варто вказати на необхідність поглибленої деталізації об'єктів фінансової політики за видами фінансових послуг (факторинг, фінансовий лізинг, переказ грошових коштів, довірче управління фінансовими активами, обмін валюти, фінансовий кредит тощо); за активами (необоротні та оборотні); з позиції власності капіталу (власний, позичений).

Виходячи з розуміння нами сутності фінансової політики, її предметом повинні стати фінансово-кредитні відносини, пов'язані з грошовими потоками, які визначають фінансові результати та фінансовий стан установи.

Розроблення ефективної фінансової політики неможливе без застосування дієвого інструментарію. Як показує практика, арсенал інструментів фінансових установ під час розроблення фінансової політики не можна визнати достатнім та ефективним. Вважаємо, що серед інструментів фінансової політики варто виокремити організаційні та фінансово-економічні. Організаційні інструменти представлені законодавчими і нормативно-правовими актами державних органів у сфері регулювання ринку фінансових послуг та регламентами, положеннями, інструкціями, наказами, розпорядження керівних органів фінансової установи. До фінансово-економічних інструментів належать стратегічні і тактичні (оперативні). Стратегічні представлені PEST-аналізом, п'ятьма силами Портера, SWOT-аналізом, GAP-аналізом, концепцією BSC (Balanced Scorecard) тощо. Тактичні (оперативні) інструменти втілюються у системі фінансових і нефінансових показників за об'єктами управління загалом і об'єктами фінансового управління зокрема.

Формування та реалізація фінансової політики установи повинна здійснюватися згідно з певними

принципами. Вивчення літератури дає можливість виокремити серед них: пріоритетність цілей власників, гнучкість, ефективність, точність.

Застосування принципу пріоритетності цілей власників вказує на те, що основними є інтереси власників у порівнянні з інтересами інших зацікавлених осіб в успішній діяльності фінансової установи. Це пов'язано з тим, що саме власники формують фінансову політику установи.

Динамічність зовнішнього та внутрішнього середовища фінансової установи вимагає перегляду й актуалізації фінансової політики, що передбачає застосування принципу гнучкості.

Оскільки цілі фінансової політики мають бути чітко встановленими, а показники оцінювання результативності мають мати кількісний вимір та визначений алгоритм розрахунку, то важливим є дотримання принципу точності під час її формування.

Застосування принципу ефективності у формуванні фінансової політики забезпечить успішність фінансової установи як підприємницької структури, що дозволить задовільнити інтереси зацікавлених осіб і стане джерелом його розвитку.

Вважаємо за доцільне доповнити склад принципів формування та реалізації фінансової політики установи принципами узгодженості інтересів суб'єктів, яким вона завдячує функціонуванням і ефективним розвитком та комплектною.

Застосування принципу узгодженості інтересів вказує на необхідність ефективною взаємодії суб'єктів різних рівнів управління у досягненні поставлених цілей, що дозволить ув'язати фінансову політику на макро- та мікрорівні. На макро-рівні основними суб'єктами фінансового управління небанківськими фінансовими установами є Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Державна служба фінансового моніторингу України, Національний банк України. Стандартними інтересами цих суб'єктів є підтримання економічної та соціальної стабільності у суспільстві за рахунок:

- забезпечення законності з питань створення, реєстрації та ліцензування фінансових установ, розроблення правил надання фінансових послуг;

- забезпечення стійкості фінансової системи загалом та кожної фінансової установи зокрема шляхом розроблення кількісних та якісних показників, нормативів та вимог щодо ліквідності, капіталу та платоспроможності, прибутковості та якості активів, ризиковості операцій, систем управління та управлінського персоналу, додержання правил надання фінансових послуг тощо;

- реалізації заходів практичного характеру щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення тощо.

Інтереси внутрішніх суб'єктів фінансового управління (власників і топ-менеджерів) полягають у досягненні стратегічних цілей розвитку фінансової установи, підвищенні рівня її прибутковості та ринкової вартості.

Принцип комплексності, на думку авторів, реалізується у процесі формування, реалізації, оцінки ефективності та коригування збалансованої фінансової політики за об'єктами фінансового менеджменту у межах функціональних напрямів її діяльності (маркетинг, логістика, управління персоналом). У фінансовій політиці повинні бути прописані пріоритети у розподілі грошових ресурсів за функціональними напрямками, що дозволить на цій основі здійснювати залучення всіх видів ресурсів (грошових, матеріальних, трудових, інформаційних та ін.), проводити поточний контроль за їх використанням, оцінювати ефективність фінансової політики установи та своєчасно здійснювати коригування.

Кінцева мета фінансової політики установи тісно пов'язана з її сутністю і визначає такий стан ведення бізнесу, який би забезпечив імідж фінансової установи як надійного, конкурентоспроможного, інвестиційно-привабливого партнера і дозволить підвищити рівень добробуту його власників.

Методичний підхід до формування, реалізації та оцінки ефективності фінансової політики фінансової установи за укрупненими об'єктами управління може бути представлений у вигляді струк-

турно-логічної схеми (рис. 1). Деталізуємо основні цілі формування ефективної фінансової політики у розрізі встановлених об'єктів управління. Оскільки власний капітал визначає умови та можливості функціонування фінансової установи на ринку фінансових послуг, то основною ціллю управління ним є забезпечення достатності обсягу, визначення меж прийняттого рівня ризику діяльності, що дозволить узгодити інтереси зовнішніх і внутрішніх суб'єктів управління.

Політика управління активами фінансової установи спрямована на формування їхньої раціональної структури, підвищення якості з метою росту рентабельності. Під час управління ліквідністю першочерговим є формування фінансовою установою позитивного чистого грошового потоку та своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами; дохідністю – забезпечення добробуту власників, максимізація прибутку та сбалансованість його розподілу.

Система планових показників для визначення рівня узгодженості інтересів зовнішніх і внутрішніх суб'єктів фінансового управління за об'єктами повинна враховувати нормативи та критерії оцінювання діяльності, встановлені регуляторами фінансового ринку, а також власниками і менеджерами установи.

На наступному етапі на підставі фінансової та управлінської звітності фінансової установи проводиться аналіз досягнутих значень показників

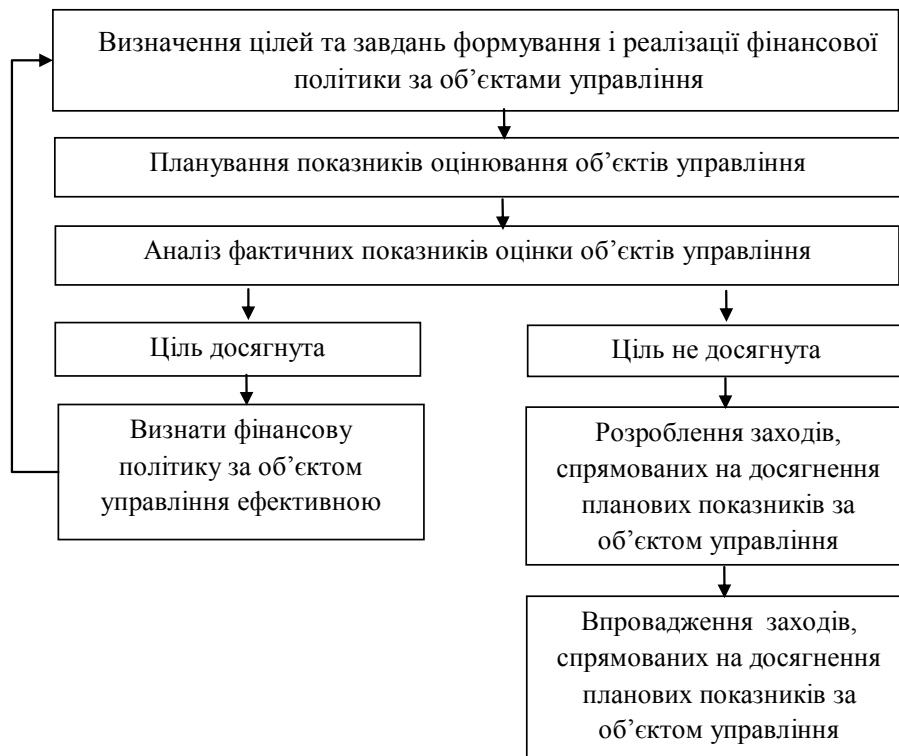

Рис. 1. Послідовність робіт із формування, реалізації та оцінювання ефективності фінансової політики фінансової установи

оцінки за об'єктами управління. Порівнянням фактичних значень показників із плановими (нормативними) визначається рівень їх досягнення. Оскільки оцінка ефективності фінансової політики установи передбачає одночасне вивчення і узгодження досить значної сукупності показників, то вимагає застосування методів багатомірного порівняльного аналізу та розрахунку узагальнюючого показника. Для його визначення варто застосувати методи бального оцінювання. Залежно від рівня досягнення показником свого планового (нормативного) значення (не досягнуто, досягнуто) виставляють бальну оцінку. На основі зіставлення отриманих сумарних значень бальних оцінок з максимально можливими розраховується узагальнюючий показник за кожним об'єктом управління. Його значення має дорівнювати 1. За цих умов фінансову політику слід вважати ефективною, бо її цілі досягнуті та завдання виконані. У такому разі фінансова політика актуалізується відповідно до змінних умов функціонування фінансової установи.

Якщо значення узагальнюючого показника менше 1, це свідчить про неефективність фінансової політики установи за певним об'єктом і вимагає розроблення і впровадження заходів спрямованих на досягнення планових показників.

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що формування, реалізація й оцінювання ефективності фінансової політики фінансової установи за умови дотримання та узгодження інтересів зовнішніх і внутрішніх суб'єктів управління та споживачів послуг спрямована на підвищення рівня її конкурентоспроможності, зміцнення фінансової стійкості національної фінансової системи.

Висновки з проведеного дослідження. На основі вивчення літературних джерел систематизовано позиції науковців щодо трактування категорій «фінансова політика підприємства», зроблено висновок про її багатоаспектність та змістовність. Критичний аналіз поданих визначень дав змогу виокремити підходи до розуміння сутності фінансової політики економічного суб'єкта реального сектору економіки. Серед них: ієрархічний – фінансова політика розглядається з позицій різних рівнів управління; ідеологічний – формується відповідно до корпоративної ідеології суб'єкта; елементний – розробляється у розрізі сукупності її компонентів; нормативний – обґрунтовується на підставі норм та принципів функціонування суб'єкта, управлінський – розглядається як сукупність заходів з цілеспрямованого використання фінансових ресурсів.

Комплексне застосування цих підходів лягло в основу авторського визначення фінансової політики небанківської фінансової установи.

Зроблено висновок, що розроблення фінансової політики є складним процесом, який доцільно розглядати у межах єдиної багатоелементної сис-

теми менеджменту. Така позиція слугувала основою авторського підходу до формування та реалізації фінансової політики фінансової установи і передбачає визначення: суб'єктів, об'єктів, предметів, інструментів, принципів її формування та кінцевої цілі, дано їх характеристику. Доповнено склад принципів формування та реалізації фінансової політики установи принципами узгодженості інтересів суб'єктів управління та комплектності, що дозволяє, досягти узгодження інтересів зовнішніх і внутрішніх суб'єктів управління, підвищити конкурентоспроможність і фінансову стійкість окремої фінансової компанії і національної фінансової системи загалом.

Вивчення методичного інструментарію формування фінансової політики установи дало змогу виокремити організаційні та фінансово-економічні інструменти. До організаційних віднесено законодавчі і нормативно-правові акти державних регуляторів, а також інструктивний матеріал керівних органів фінансової установи. Фінансово-економічні інструменти поділено на стратегічні і тактичні (оперативні).

Запропоновано методичний підхід до формування, реалізації та оцінки ефективності фінансової політики фінансової установи за укрупненими об'єктами управління у вигляді структурно-логічної схеми.

Оцінка ефективності фінансової політики установи передбачає одночасне вивчення і узгодження досить значної сукупності показників з метою визначення узагальнюючого, що вимагає застосування багатомірного порівняльного аналізу. У цьому зв'язку нами запропоновано один із можливих варіантів його визначення із застосуванням методів бального оцінювання.

Використання запропонованої структурно-логічної схеми формування, реалізації та оцінювання фінансової політики установи вимагає визначення переліку показників за об'єктами управління, розроблення чіткого алгоритму їх розрахунку з метою однозначності трактування та оцінювання динаміки. З метою узгодженості інтересів зовнішніх і внутрішніх суб'єктів фінансового управління система таких показників повинна містити ті, що встановлені регуляторами фінансового ринку, а також ті, які визначені власниками і менеджерами установи. Це і є основними напрямками, за якими мають здійснюватися подальші наукові дослідження з цієї проблематики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 1999. 512 с.
2. Величко Л.А., Вострокнутова А.И. Корпоративные финансы: учеб. для вузов; под ред. М.В. Романовского, А.И. Вострокнутовой. Стандарт третьего поколения. СПб.: Питер, 2014. 592 с.

3. Веретенникова О.Б., Шатковская Е.Г. Политика субъекта управления на макро- и микро- уровнях: сущность и характеристика *Управленец*. 2012. № 5-6. С. 50-55. UR: <https://elibrary.ru/item.asp?id=18026387> (дата звернення: 22.03.2019).

4. Государственные финансы: учеб. пособие / под ред. проф., д.е.н. В.М. Федосова, С.Я. Огородника и В.Н. Суторминой. К.: Лыбидь, 1991.

5. Гудзь О.Є., Стецюк П.А., Навроцький С.А., Алексійчук В.М. Науково-методичне забезпечення формування та реалізації фінансової політики підприємств. *Accounting and Finance*, 2013. № 2 (60). С. 69-86. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_21227672.pdf (дата звернення: 20.02.2019).

6. Когденко В.Г., Мельник М.В., Быковников И.Л. Краткосрочная и долгосрочная финансовая политика: учеб. пособие. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. 471 с.

7. Корень Н.В. Шляхи підвищення якості регулювання фінансової системи відповідно до європейських стандартів надання фінансових послуг. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2070> (дата звернення: 18.06.2019).

8. Лютий І.О. Концептуальні засади та суперечності реалізації фінансової політики держави. Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». 2005. Вип. 79. С. 4-6.

9. Публічний звіт про діяльність національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 2018. <https://www.nfr.gov.ua/ua/Richni-zvity-Natskomfinposluh.html> (дата звернення 17.06.2019).

10. Финансовая политика фирмы: учеб. пособие / Л.Н. Кириллова и др.; под. общ. ред. Ю.Н. Нестеренко. РГГУ. М.: Экономика, 2012. 238 с.

11. Хан Д., Хунгенберг Х. ПиК. Стоимостно-ориентированные концепции контроллинга; пер. с нем.; авторы предисловия и научные редакторы Л. Г. Головач, М. Л. Лукашевич, А. А. Турчак. М.: Финансы и статистика, 2005. 928 с.

12. Ulrich H. *Unternehmungspolitik*. Aufl.–Bern., Stuttgart: Haupt, 1990. 246 p.

REFERENCES:

1. Blank I.A (1999). *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of financial management] Kiev: Nika-Tsentr. (in Russian)

2. Velichko L.A., Vostroknutova A.I. (2014). *Korporativnye finansy* [Corporate finances] *ucheb. dlya vuzov* [case studies for universities] pod red. M.V. Romanovskogo, A.I. Vostroknutovoy. St. Petersburg: Standart tret'ego pokoleniya. (in Russian)

3. Veretennikova O.B., Shatkovskaya E.G. (2012) *Politika sub"ekta upravleniya na makro- i mikro-urovnyakh: sushchnost' i kharakteristika* [The policy of the subject of management at the macro and micro levels: the nature and characteristics] *Upravlenets* (elec-

tronic journal). No 5-6, pp.50-55. Available at URL : <https://elibrary.ru/item.asp?id=18026387>, (accessed 22 March 2019).

4. Lybid (1991) *Gosudarstvennye finansy: ucheb. posobie* [Public finance: case studies] / pod red. prof., d.e.n. V.M. Fedosova, S.Ya. Ogorodnika i V.N. Sutorminoy [ed]. Kiev. (in Russian)

5. Hudz O.Ye, Stetsiuk P.A., Navrotskyi S.A., Aleksiiichuk V.M. (2013). *Naukovo-metodychne zabezpechennia formuvannia ta realizatsii finansovoi polityky pidpriemstv* [Scientific and methodological support for the formation and implementation of financial policy of enterprises]. *Accounting and Finance* (electronic journal). vol. 2, no. 60, pp. 69-86. Available at URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_21227672.pdf (accessed 20 February.2019).

6. Kogdenko V.G., Mel'nik M.V., Bykovnikov I.L. (2011). *Kratkosrochnaya i dolgosrochnaya finansovaya politika: ucheb. posobie*. [Short-term and long-term financial policy: case studies] Moscow: YuNITI-DANA. (in Russian)

7. Koren N.V. *Shliakhy pidvyshchennia yakosti rehuliuвання finansovoi systemy vidpovidno do yevropeiskykh standartiv nadannia finansovykh posluh*. [Ways to improve the quality of financial system regulation in accordance with European standards of financial services provision] *Analitichna zapyska* (electronic journal). Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen [National Institute for Strategic Studies] Available at URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2070> (accessed 18 June 2019).

8. Liutyi I.O. (2005) *Kontseptualni zasady ta super-echnosti realizatsii finansovoi polityky derzhavy* [Conceptual principles and contradictions in the implementation of the state's financial policy] *Bulletin of the Taras Shevchenko University of Kyiv Ekonomika*. no. 79, pp. 4-6.

9. Natsionalna komisiia, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi ryнкiv finansovykh posluh (natskomfinposluh) (2018). *Publichnyi zvit pro diialnist natsionalnoi komisii, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi ryнкiv finansovykh posluh za 2018*. [Public report on the activities of the National Commission, which carries out state regulation in the field of financial services markets for 2018]. Available at URL: <https://www.nfr.gov.ua/ua/Richni-zvity-Natskomfinposluh.html> (accessed 17 June 2019).

10. Kirillova L.Ni dr. (2012). *Finansovaya politika firmy: ucheb. posobie* [Financial policy of the firm: case study] / pod. obshch. red. Yu.N. Nesterenko (ed). RGGU. Moscow: Ekonomika (in Russian)

11. Khan D., Khungenberg Kh. PiK (2005). *Stoimostno-orientirovannye kontseptsii kontrollinga* [Cost-oriented Controlling Concepts] per. s. nem.; avtory predisloviya i nauchnye redaktory L. G. Golovach, M. L. Lukashevich, A. A. Turchak (ed). Moscow: Finansy i statistika. (in Russian)

12. Ulrich H (1990). *Unternehmungspolitik*. Aufl.–Bern., Stuttgart: Haupt. 246 p.

Panasyuk ValentynaCandidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting
and Taxation of Entrepreneurship Activity
Ternopil National Economic University**Brodovska Oksana**President of the company «FC MAGNAT» LLC;
Master
Ternopil National Economic University**FINANCIAL POLICY OF NON-BANK FINANCIAL INSTITUTION:
ESSENCE AND FORMATION PROCEDURE**

The purpose of the article. The study of economic practice shows fragmentation, insufficient efficiency of financial policy of financial institutions, which actualizes the need for its analytical substantiation, orientation towards the achievement of strategic goals of development.

Methodology. The methodological and theoretical basis of the research were the fundamental positions of financial management, economic analysis set forth in domestic and foreign scientific works.

In the process of research, such general scientific, special methods and techniques of scientific knowledge as the historical, dialectical method of cognition using formal logic and methodology of the system approach, synthesis and analysis, detection of causal relationships, induction and deduction, methods of multidimensional comparative analysis, and generalization were utilized.

Results. On the basis of the study of literary sources, the position of scientists in relation to the interpretation of the categories "financial policy of an enterprise" is systematized, the conclusion about its multidimensionality and content is made. A critical analysis of the given definitions allowed to distinguish approaches to understanding the essence of financial policy of the economic entity of the real sector. Among them: hierarchical – financial policy is considered from the standpoint of different levels of management; ideological – is formed in accordance with the corporate ideology of the subject; elemental – is developed in the context of the set of its components; normative – justified on the basis of norms and principles of the subject functioning, managerial – is considered as a set of measures for the purposeful use of financial resources.

Comprehensive application of these approaches formed the basis of the author's definition of the financial policy of a non-bank financial institution. According to which financial policy is a system of financial and credit relations, which is formed by owners in the form of norms, principles of cash management and aimed at increasing their welfare, the growth of business activity, provided that the financial institution maintains the image of a reliable partner, a competitive and investment-attractive economic sub- thing.

It is concluded that the development of financial policy is a complex process that should be considered within the framework of a single multi-element management system. This position served as the basis for the author's approach to the formation and implementation of the financial policy of the financial institution and provided for the definition of: subjects, objects, subject matters, tools, principles of its formation and the ultimate goal, their characteristics are given. The composition of the principles of the formation and implementation of the institution's financial policy by the principles of harmonization of interests of the management subjects and completeness is completed, which allows to achieve the coordination of the interests of external and internal entities of management, increase the competitiveness and financial stability of a separate financial company and the national financial system as a whole.

The study of methodical tools for the formation of the financial policy of the institution made it possible to distinguish between organizational and financial and economic instruments. Organizational includes legislative and regulatory acts of state regulators, as well as guidance material of the governing bodies of the financial institution. Financial and economic instruments are divided into strategic (PEST analysis, Porter's five forces, SWOT analysis, GAP analysis, the concept of BSC (Balanced Scorecard), etc.) and tactical (operational) that are presented by a system of financial and nonfinancial indicators for the management objects in general and objects of financial management in particular.

The methodical approach to the formation, implementation and evaluation of the financial policy effectiveness of the financial institution for the enlarged objects of management in the form of a structural and logical scheme is proposed. Main components of the structure and logic scheme recognized: the definition of goals and objectives of the formation and implementation of financial policies in the context of individual objects; planning of indicators of object evaluation; analysis of actual evidence of object evaluation; determining the level of achievement of the objectives of financial policy for each object (the target has been achieved or the

target has not been achieved) and their updating; development and implementation of measures aimed at achieving the planned (normative) indicators for the object of management.

An assessment of the effectiveness of the institution's financial policy involves the simultaneous study and agreement of a rather large set of indicators in order to determine the generalization, which requires the use of multidimensional comparative analysis. In this regard, we propose one of the possible variants of its determination using score assessment methods.

Practical implications. The practical value of the work results creates a methodological basis for the development and implementation of the financial policy of financial institutions, which helps to strengthen its image as a reliable partner, a competitive and investment-attractive economic entity.

Value/originality. The use of the proposed structural and logical scheme for the formation, implementation and evaluation of the financial policy of the institution requires the definition of a list of indicators for the objects of management, the development of a clear algorithm for their calculation in order to uniquely interpret and evaluate the dynamics. In order to reconcile the interests of external and internal entities of financial management, the system of such indicators should include those established by regulators of the financial markets, as well as those determined by the owners and managers of the institution. These are the main areas for further scientific research on this subject.